

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 199/09-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti G. P., H., zastúpenej advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo G. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 p r i k a z u j e k o n ať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. G. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. G. P. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov), ktorú je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 199/09-13 z 19. mája 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť G. P., H. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08.

Podľa § 18b ods. 1 zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva k 1. januáru 2008 vo veci sťažovateľky prešiel z odovzdávajúceho Okresného súdu Trnava na nadobúdajúci Okresný súd Piešťany.

Zo sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou pôvodne Okresnému súdu Trnava 4. októbra 2006 sa sťažovateľka domáhala od žalovaného náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu zásahu do jej práva na ochranu osobnosti. Podľa sťažovateľky Okresný súd Trnava vo veci jej žaloby vôbec nekonal a po vzniku okresného súdu iba postúpil jej vec tomuto novovytvorenému okresnému súdu. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že ani okresný súd vo veci nekoná, čím sa predlžuje stav jej právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla:

„Okresný súd v Trnave vo veci vôbec nekonal, čakal na vytvorenie Okresného súdu v Piešťanoch, kam vec od 1. 1. 2008 v súlade so zákonom prešla a je evidovaná pod č. k. 4 C 184/2008.

Konanie v tejto veci vedenej na Okresnom súde v Piešťanoch neprebíha, súd nekoná.

Sťažovateľka podala dňa 13. 6. 2008 sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorú Okresný súd v Piešťanoch vybavil podaním zo dňa 3. 7. 2008 č. k. Spr. 383/2008, v ktorom uviedol, že Okresný súd v Piešťanoch prieťahy v konaní nespôsobil, spôsobil ich Okresný súd v Trnave.

Sťažovateľka si dovoľuje tvrdiť, že Okresný súd v Piešťanoch sa takto zodpovednosti za prieťahy v konaní spôsobené aj Okresným súdom v Trnave nemôže zbaviť. Okresný súd v Piešťanoch prevzal zo zákona veci okresného súdu v Trnave a to aj zo všetkými právnymi dôsledkami z toho vyplývajúcimi.

Zmenu zákona nemožno v právnom štáte pričítať na ťarchu účastníka konania, pretože pokiaľ by došlo k ďalšej zmene, tak by za prieťahy nezodpovedal nikto, súd, ktorý by vec prevzal by sa odvolával na predchádzajúci súd.

Napriek tomuto stanovisku sťažovateľka vyčkala a nepodávala ústavnú sťažnosť v domnienke, že Okresný súd v Piešťanoch sa bude skutočnosťí uvedených vo vybavení sťažnosti na prieťahy v konaní držať a naozaj nariadi pojednávanie vo veci. (...)

Keďže sa stále nič vo veci na Okresnom súde v Piešťanoch nedeje, sťažovateľka je donútená podať túto ústavnú sťažnosť. “

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov a aby jej priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk a úhradu trov konania.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr. 468/2009 z 21. júla 2009 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 5. augusta 2009.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov vykonaných v danej veci uviedla:

„Vychádzajúc z vyššie uvedeného konštatujem, že v predmetnej veci došlo k priet'ahom v predmetnom konaní tak na Okresnom súde Trnava ako aj na Okresnom súde Piešťany, pričom sa nejedná o vec právne a skutkovo zložitú, účastníkom konania nemožno vytýkať, že by svojim správaním predlžovali konanie a zo strany súdu došlo k zbytočným priet'ahom.

Záverom uvádzam, že netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol:

„(...) stanovisko k vyjadreniu Okresného súdu v Piešťanoch zo dňa 21. 7. 2009 nechcem, vzhľadom k jeho obsahu, zaujať.

Sťažovateľka netrvá na ústnom pojednávaní, súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred Ústavným súdom.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 184/08:

- 4. október 2006 – sťažovateľka sa žalobou podanou Okresnému súdu Trnava domáhala od žalovaného zaplataenia nemajetkovej ujmy 2 000 000 Sk, pretože pri dopravnej nehode žalovaný usmrtil jej manžela a dcéru, čím malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv sťažovateľky, a súčasne žiadala priznať jej oslobodenie od súdnych poplatkov (spis bol vedený pod sp. zn. 19 C 104/2006),
- 28. august 2007 – Okresný súd Trnava vyzval sťažovateľku, aby vyplnila tlačivo o svojich majetkových, zárobkových a osobných pomeroch,
- 18. september 2007 – sťažovateľka zaslala vyplnené tlačivo o majetkových, zárobkových a osobných pomeroch,
- 1. január 2008 – spis bol preradený na okresný súd,
- 24. jún 2008 – okresný súd zaslal žalobu sťažovateľky na vyjadrenie žalovanému,
- 14. august 2008 – žalovaný sa vyjadril k žalobe,
- 18. august 2008 – žalovaný navrhoval, aby okresný súd spojil vec s inými konaniami, ktoré proti nemu tiež prebiehajú na okresnom súde,
- 3. marec 2009 – okresný súd žiadal pripojiť spis sp. zn. 7 C 277/08,
- 5. máj 2009 - okresný súd zistil, že žiadaný spis sp. zn. 7 C 277/08 nie je možné pripojiť, pretože v danej veci bolo podané odvolanie a spis musí byť zaslaný odvolaciemu súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu v danej veci neboli ku dňu rozhodnutia ústavného súdu vykonané žiadne iné procesné úkony.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet

a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 o zaplatenie finančného zadosťučinenia za zásah do osobnostných práv došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania ako aj vzhľadom na vývoj procesnej situácie v danej veci, nemožno toto konanie považovať za právne či skutkovo zložitú. Napokon aj okresný súd konštatoval, že *„(...) sa nejedná o vec právne a skutkovo zložitú(...)“*.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v skúmanom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu označených práv, pričom z tohto hľadiska ústavný súd v správaní sťažovateľky nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by prispela k predĺženiu konania a ktorú by bolo treba pripísať na jej ťarchu.

3. Napokon ústavný súd skúmal postup okresného súdu v predmetnom konaní a v tejto súvislosti zistil, že do doby, kým bol skúmaný spis postúpený okresnému súdu,

pôvodne príslušný Okresný súd Trnava bol vo veci nečinný viac ako 10 mesiacov, a to od 4. októbra 2006, keď sťažovateľka podala žalobu, do 28. augusta 2007, keď bola sťažovateľka vyzvaná na preukázanie majetkových pomerov pre účely rozhodnutia o jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Následne okresný súd po postúpení mu veci bol nečinný, a to od 1. januára 2008, keď mu bol postúpený skúmaný spis, do 24. júna 2008, keď okresný súd zaslal žalobu sťažovateľky na vyjadrenie žalovanému, t. j. takmer šesť mesiacov. Napokon ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd je v danej veci nečinný aj od 14. augusta 2008, keď sa žalovaný vyjadril k žalobe sťažovateľky, a to až dosiaľ, t. j. viac ako jeden rok, pričom v tomto období okresný súd okrem toho, že žiadal pripojiť spis vedený na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 277/08, nevykonal žiadny iný procesný úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu.

Nie zanedbateľnou skutočnosťou je aj zistenie, že aj napriek pre sťažovateľku závažnému predmetu konania, ktorým je zásah do jej osobnostných práv v dôsledku usmrtenia jej najbližších rodinných príslušníkov, sa predmetná vec aj po takmer troch rokoch stále nachádza na súde prvého stupňa, pričom vo veci nebolo vyhlásené ani jedno rozhodnutie.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 184/08 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

4. V nadväznosti na výrok o porušení sťažovateľkou označeného základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súde podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 80 000 Sk, t. j. 2 655,51 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na predmet konania, ako aj vzhľadom na zistenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu považuje za primerané v sume 1 500 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný vyplatiť ho sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si ju uplatnil v sume 6 732 Sk, t. j. 223,46 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 223,53 € (t. j. 6 734 Sk) vrátane režijného paušálu. Sťažovateľke nevznikol nárok na úhradu trov konania za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu z 5. augusta 2009), pretože tento úkon nepriniesol pre rozhodovanie ústavného súdu žiadne nové skutočnosti.

Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky si uplatnil úhradu trov len v sume 223,46 € (t. j. 6 732 Sk), ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2009